

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá proměnou dítěte a dětství ve společnosti a rodině v době od roku 1948 po současnost. Celá práce je sestavena chronologicky.

V teoretické části je popsán vývoj pohledu na dítě, na rodinu a na instituce, které se starají o vzdělávání dětí a jejich začlenění do společnosti v kontextu historických událostí Československa, později České republiky. V teoretické části je použita hlavně analýza a syntéza, tj. metody, které pomáhají soustředit se na podstatné věci a tyto dále prohlubovat.

Nejdříve je zde charakterizována doba od událostí v roce 1945 po současnost. Uvedení do historického kontextu je důležité pro porozumění dalším událostem v dalších kapitolách.

Poté je zde rozpracován dopad historických událostí na rodinu. Rodina je odjakživa považována za základ státu a odráží události ve společnosti. Navíc má zásadní význam pro výchovu dítěte. V posledních desetiletích prošla značnými změnami, které jsou v této kapitole popsány. Součástí popisu rodiny je její chod, funkčnost a poslání v desetiletích od roku 1945 po současnost.

Navazuje část, kdy je popsáno dítě samotné, respektive pohled na dítě v rozsahu celé společnosti, dopad historických událostí na to, jakým způsobem společnost vnímá dítě a postupné uvědomění práv a potřeb dětí a jejich specifikace. Také je zde popsán postupný vznik některých institucí, které dohlíží na dodržování těchto jeho práv a potřeb.

Další kapitola se zaměřuje na rozvoj institucí, v tomto případě předškolních, a jejich cestu k poznání a dodržování psychických a fyzických potřeb a jejich začlenění do plánů. Nejsou zde popsány všechny typy předškolních institucí (instituce zařazené pod ministerstvem zdravotnictví, nebo ministerstva sociálních věd a práce jsou vynechány), ale pouze instituce mateřských škol, které jsou v gesci ministerstva školství. Na vývoj mateřských škol je nahlíženo po desetiletích a začíná obdobím po druhé světové válce – rokem 1945. Zvláštní kapitolu zabírá rok 1976, jelikož v tomto roce vyšel dokument, který způsobil změny, jejichž dopady jsou vidět v naší společnosti do dnes. V této části jsou navíc popsány tři programy pro mateřské školy, a to sice program z roku 1978, program z roku 1983 a rámcový vzdělávací program z roku 2004.

Praktická část je výzkumného charakteru. Pro výzkum je zde zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru, nahrávaného audiovizuální technikou a posléze přepsaného.

Celkový počet respondentů tvoří 30 lidí, z toho 10 učitelek s praxí v mateřských školách, 10 matek, jejich děti, nebo dítě dochází do mateřské školy a 10 pamětníků, tj. lidí ve věku od 60 do 80 let. Cílem výzkumu je zjistit, jak, jestli a proč se změnil pohled na dítě jak v rodinách, tak v institucích.

Výzkum ukázal, že se rodinná výchova od roku 1948 značně posunula. Rodiče se ukázali jako méně přísní, na děti však nakládají vyšší nároky v podobě různých kroužků. Jedním z největších vlivů se ukázaly informační technologie, kvůli kterým děti tráví více času doma než jejich rodiče, nebo prarodiče. Odlišnost v institucionální výchově se mění především ve změně prostředí mateřské školky, které je více hektické a odráží tak dobu kolem nás.

Práce ve svém závěru ukázala, že význam dítěte se mění s dobou. Obtíže, možnosti společnosti se cele odráží na dítěti, na stylu výchovy v rodině a na vzdělávacích institucích.